

BİR GEZİ VE BİR AMERİKÂN ŞEYHİ

Prof. Dr. Süleyman ATEŞ

Mübârek Kurban bayramını, bir konuşma yapmak üzere gittiğim Almanya'da geçirdim. Orada özellikle Herne kentinde bizi seven dostların arasında bir hafta geçirdim. Bayram günü evimde bulunamadığım için bizi ziyâret etmek isteyen dostlarla görüşme imkânını bulamadım. Aynı zamanda mübârek gün dolayısıyla gönderilen tebriklere ayrı ayrı cevap veremedim. Şimdi de artık vakit çok geç. **Onun için bu sütunlardan, bizi arayıp so-
ran dostların ve bütün din kar-
deşlerimizin geçmiş bayramlarını
tebrîk eder, dünyâ ve âhiret saâde-
tine ermelerini Cenâb-ı Allah'dan
dilerim.**

Bayramın dördüncü günü, Hollan-
da'nın Rotterdam kentindeki Diyân-
et Câmîinde konuştum. Hem va'zettim,
hem de hutbeyi îrâd edip namaz kıl-
dırdım.

Vatandaşlarımız, câmî'i lebâleb
doldurmuşlardı. Va'zı ve hutbeyi huşû'
içinde dinlediler. Onlara dînin ama-
cını, İslâm'ın ma'nâsını, İslâm kardeş-
liğinin, birlik ve berâberliğin önemini
anlatmaya çalıştım.

İslâm'ın doğru anlaşılmasına
yardım için "Kur'ân Bilimleri Araş-
tırma Vakfı"nı kurduğumuzu ve bu
amaçla "Kur'ân Mesajı" adlı bir dergi
çıkarmakta olduğumuzu söyledim.
Özetle dedim ki:

"İslâm, insanları geri bırakan bir
dîn değildir. Kur'ân, insanlara çalış-
mayı; ancak dünyâya çalışırken âhireti
de ihmâl etmemeyi emreder. Kur'ân,
insanların elini kolunu bağlayan, yol-
larını daraltan hükümler getirme-
miştir. Kur'ân'ın hükümleri, her çağda
uygulanacak esnekliktedir. Meselâ
Kur'ân: *"İyilik ve takvâda birbiri-*

*nize yardım edin, fakat günah-
ta, düşmanlıkta birbirinize yardımcı
olmayın"* der. Bu emrin modası geçer
mi?

Kur'ân: *"Ey inananlar, kendi
canlarınızın, ana babanızın, akra-
bânızın aleyhinde de olsa doğru-
luktan ayrılmayın, doğru şahidlik
yapın!"* der. Bunun modası geçer mi?

Kur'ân: *"Ölçüp tarttığınız za-
man doğru terâzi ile ölçüp tartın.
İnsanlara haksızlık etmeyin"* der.
Bu genel ve evrensel prensipleri zaman
eskittir mi?

Namaz kıldırduğumuz câmîin der-
nek başkanı ve yardımcısı genç ve e-
nerjik insanlar. İmam da enerjik bir
zât. Çalışıyorlar. Rotterdam'da 1000
kişilik, kubbeli bir câmîin plânını
yapmış, resmî makamların onayından
geçirmişler. Şimdi projeyi ihâle aş-
masına getirmişler. Yapılacak câmîin
plân ve maketi önünde arkadaşlarla
birlikte fotoğrafımızı çektiler.

Namazdan sonra bu sıcak kanlı in-
sanlarla kucaklaştık, Türk konukse-
verliği gereği ikrâm ettikleri yemeği
de yiyip tam ikinci vakti Rotterdam'dan
tekrar Herne'ye doğru hareket ettik.
Çünkü akşamleyin saat 19.00 su-
larında Amerikalı, müslüman olmuş
bir şeyhle buluşacaktık. Şeyh, bizi
ziyâret için randevu istemişti. Söz ver-
diğimiz üzere saat 19.00'a yetişmek
için çaba harcadık ise de ancak saat
20.00'de sözleşme yerine varabildik.

Biz vardığımızda içeriden ilâhi
sesleri geliyordu. Kucaklaştık. Şeyh
Amerikalı, aslen Yahûdî iken müslü-
man olmuş bir zât. Amerika'da epey
mürîdi varmış. Almanya'ya yılda
birkaç kez gelmekte olan bu genç insan,
orada da 25-30 kadar Almanın müslü-

man olmasına neden olmuş.

Takrîben 40 yaşlarında olan ince yapılı, uzun boylu, siyah sakallı ve uzun saçlı şeyhin İki hanımı vardı. Hanımlarından biri Malezyalı, diğeri zannederseniz İsveçli. Fakat iki hanım da kültürlü, hele birisi önemli bir bilim dalında profesör.

Kadın-erkekli Almanlar, İslâm'a uygun giyimleriyle, edebli davranışlarıyla şeyhlerine tam bir bağlılık ve teslimiyet sergilemekteydiler.

Şeyh sadece İngilizce biliyor. İletişimimiz, kâh direkt İngilizce ile, kâh da çabuk anlatımlarda Türkçe sözlerimin Sâadet Baybatur, Abdullah Ta-kım ve Kays tarafından Almanca'ya, ve şeyhin bir müridesi tarafından da İngilizceye aktarılmasıyla sağlandı.

Şeyhin müridleri ve bizim dostlarımızdan oluşan 30-40 kişilik cemâat arasında tam bir gönül birliği kurulmuştu.

Şeyhe konuşmasını ricâ ettim. Fakat alçakgönüllü olan şeyh, bir kına iki kılıcın sığmayacağını, burada konuşma hakkının bize âid olduğunu söyledi, tasavvuf ve tarikat hakkındaki düşüncelerimizi öğrenmek istediğini belirtti.

Biz de İslâm Tasavvufunun çekirdeğinin, Hz. Peygamber ve Sahâbîlerinin hayat tarzlarında bulunduğunu, Kur'ân ve Sünnetten doğal olarak filizlenip geliştiğini, gelişmesinin bireylikten toplumsallığa doğru nasıl bir açılım kaydettiğini anlatmaya çalıştık. Hocamdan bâzı anılar anlattım. Konuşmamız takrîben bir saat kadar sürdü.

Şeyhin gitarla İlâhî söylediğini bana aktarmışlardı. Zâten Almanları cezbeden de bu tasavvuf mûsikîsi imiş.

Biz de şeyhten, birkaç İlâhî söylemesini ve uyguladıkları zikir usûlünü göstermesini ricâ ettim.

Şeyh gitarla söylemek istemedi, sesinin de kısıldığını söyleyerek özür diledi, fakat ricâmızı da kırmayarak, güzel bir İlâhî eşliğinde Kelime-i Tevhîd zikrini, müridleriyle birlikte seslendirdi.

Bana anlattığına göre kendilerinin Amerika'daki merkezlerinde ve vardıkları her yerde, her sabah iki saat ilâhî eşliğinde zikir çekerlermiş. Bu ilâhî ve zikir törenlerinin etkisiyle cemâatleri gelişmiş. Zengin bir örgüt kurmuşlar. Amerika'nın hangi kentinde olduklarını da söyledi ama şimdi unuttum. Adreslerini de almadım.

Tekrar görüşmek umûduyla kucaklaşıp vedâlaşarak ayrıldık.

Dönmeden bir gün önce arkadaşlarımız, bizi Disburg'daki hayvanat bahçesine götürdüler.

Burada gördüğüm en ilginç şeylerden biri havuzdaki Yunus balıklarının ve Balinaların raksaları, hareketleri idi.

Derin havuzdaki, Dolphin dedikleri Yunus balıkları, bakıcının komutlarıyla sıçrayıp, birkaç metre yükseklikteki toplara burunlarıyla vuruyorlar; bakıcının havuza attığı halkaları burunlarına geçirip bakıcıya getiriyorlar; havuza atılan topları, kuyruklarındaki kepçe ile vurup fırlatıyorlar; bir çocuğun bindirildiği botu çekip havuzda dolaştırdıktan sonra bakıcıya getiriyorlar ve çevrede bulunan çocuklara ağızlarıyla su fışkırtıyorlar; bakıcının bir komutuyla çeşitli ritimde sesler çıkarıyorlardı. Tabii her hareketlerinin ardından, bakıcının sunduğu balık ödülünü âfiyetle mîdeye indiriyorlardı.

Bu bahçede sergilenen renk renk balıkları, çeşit çeşit hayvanları gördük. Dışından içi görünen o şeffaf, göz kamaştıran renk, çizgi ve desendeki balıkları, gönül alıcı renk ve desendeki çeşit çeşit kuşları görüp de yüce Yaratıcının sanatına hayrân kalmamak mümkün değil. O renk ve desenler, hangi sanatkârın fırçasından çıkabilir? Onları görünce hemen dilimin ucuna şu iki âyet-i kerîme takıldı:

“Allah’ın boyası (ile boyan). Allah’ın boyasından daha güzel boyası olan kimdir?”¹

“Yeryüzünde yürüyen hiçbir hayvan ve iki kanadı ile uçan hiçbir kuş yoktur ki, (onlar da) sizin gibi birer ümmet olmasınlar.”²

İçimiz Allah’ın sanat ve hikmetine hayranlıkla dolmuş olarak döndük, akşamlayın da toplanan arkadaşlarla güzel bir sohbet ettik ve ertesi gün tekrar dostumuz, arkadaşımız Sadık Yılma ile birlikte Düsseldorf’tan Türkiye’ye hareket ettik.

Şimdi bu anının ardından asıl bilimsel yazımıza geçebiliriz:

HAK ve BÂTİL

﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾

“De ki ‘Hak geldi, bâtil gitti. Zâten bâtil yok olmaya mahkûmdur.” (İsrâ: 50/81)

(باطل) (butl) kökünden bâtil (باطل), hakkın karşıtıdır. Gerçek olmayan, yok olan, boşa çıkan anlamlarına gelir. Dünya ve âhirete ilişkin bir yarar sağlamayan şeye *battâl* dendiği gibi, öldürülüp de öcü veyâ diyeti alınmayan kişi için kanı bâtil oldu (boşa gitti) de-

nilir. Keza çekinmeden ölüme atılabilen kişiye de *batal* adı verilir. Kahraman anlamında kullanılan *batalın* çoğulu *ebtâldir*. *Butûlet*, kahramanlıktır. *İbtâl* ise bir şeyi boşa çıkarmak, geçersiz kılmak, yok etmek anlamına gelir.

İsrâ sûresi, 50/81. âyetinde, hak gelince bâtilin gideceği vurgulanır. Çünkü hak gerçektir, *bâtıl* gerçek olmayandır. Gerçek görününce artık onun tersi olan bâtilin kalması mümkün değildir. Güneş doğunca nasıl karanlık kalmazsa, gerçek gelince de *bâtıl* kalmaz. Burada ve benzeri âyetlerde hak, Allah’tan gelen gerçek dîn, hakikat; *bâtıl* da uydurulmuş, gerçek olmayan inançlardır. Vahiy olan Kur’ân gerçeğinin sunduğu aydınlık inançlar doğunca, *bâtıl* inançlar çekip gitmeğe başlamıştır. Zîrâ gerçek karşısında bâtil duramaz, yok olup gider.

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾

“De ki: ‘Hak geldi, artık bâtil ne bir şey ortaya çıkarabilir, ne de getirebilir.’ (Sebe’: 58/49) âyetinde hak geldikten sonra bâtilin ortadan çekildiği ve bir daha ortaya çıkamayacağı, etkili olamayacağı belirtiliyor.

﴿فَذَلِكُمْ إِلَهُ رَبِّكُمْ الْحَقُّ فَمَادَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا

الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصِرُّونَ﴾

“İşte gerçek Rabbiniz Allah budur. Gerçekten sonra sapıklıktan başka ne var? Öyleyse nasıl (haktan sapıklığa) çevriliyorsunuz?” (Yûnus: 51/32)

﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ

وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

1.Bakara, 92/138.

2.En’âm, 55/38.

“Bile bile gerçeği bâtıla bulayıp hakkı gizlemeyin.” (Bakara: 92/42) âyetinde de Yahûdilere hitâben, bile bile gerçeği, bâtıla yani gerçek dışı şeylere bulayıp hakkı gizlememeleri emredilmektedir. Burada hak, bâtılın karşıtı olarak anılmıştır.

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾

“De ki: “Hak geldi, artık bâtıl ne bir şey ortaya çıkarabilir, ne de geri getirebilir.” (Sebe’: 58/49) âyetinde hak geldikten sonra bâtılın ortadan çekildiği ve bir daha ortaya çıkmayacağı, etkili olamayacağı belirtiliyor.

İbtâl kökünden *mubtıl* (مُبْتَطِل) ise boşa çıkaran, geçersiz kılan, yok eden, gerçeği gideren anlamındadır. A’raf: 39/173, Mü’min: 60/78, Câsiye: 65/27, Rûm: 84/58, Ankebût: 85/48. âyetlerde *mubtıl* kelimesi kullanılmaktadır.

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾

“Göğü, yeri ve ikisi arasında bulunanları bâtıl (boş yere) yaratmadık. Bu, inkâr edenlerin zannıdır. O inkâr edenlerin, ateşten vay hâllerine!” (Sâd: 38/27)

Sâd sûresinin bundan önceki âyetinde hesap gününü unutanların, çetin azâba çarpılacakları anımsatıldıktan sonra ardından, kâinâtın amaçsız, anlamsız, boş yere yaratılmadığı, bu kâinâtı böyle ince bir düzenle yaratmanın gerisinde bir hikmet bulunduğu, bu kadar özenle yaratılmış varlıkların en mükemmeli olan insanın ölünce yok olup gitmeyeceği, hayâtın ölümünden sonra da süreceği, âhiretin

kesin olduğu vurgulanmaktadır. Âhiretin olmaması demek, dünyâ hayâtında inanıp güzel işler yapanlarla, inkâr edip kötülük yapanlar arasında sonuç bakımından bir fark olmaması demektir. Bu, Allah’ın, kâinatta hâkim olan adâletine aykırıdır. Allah inanıp güzel işler yapanları, yeryüzünde bozgunculuk yapanlarla bir tutmaz. İyilerin ve kötülerin hareketlerini değerlendirmek için âhiretin, hesâb ve cezânın bulunması gereklidir. Bu kâinât bir amaç için yaratılmıştır. Bu amaç, âhiret hayâtıdır. Allah orada korunanları cennetlere, inkâr edip kötülük yapanları cehenneme sokacaktır. Yüce Allah, Hz. Muhammed’e Kur’ân’ı indirmiştir ki sağduyu sâhipleri bunun âyetlerini düşünüp öğüt ve ibret alsınlar.

Sâd: 38/ 27’nci âyet, birkaç yerde değişik üslûblarla tekrarlanır: **“Biz gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları eğlenmek için yaratmadık”**,³

“Bizim sizi boş yere, bir oyun ve eğlence olarak yarattığımızı ve sizin bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sandınız?”,⁴

“Biz göğü, yeri ve bunlar arasında bulunanları, oyuncu (iş, eğlence) olarak yaratmadık. Eğer bir eğlence edinmek isteseydik, kendi katımızdan edinirdik. Ya pacak olsaydık böyle yapardık.”⁵

Bu âyetler, insanların hür irâdeleleriyle yaptıkları işlerden sorumlu olduklarını gösterdiği gibi, âhiretin gerekliliğini de gösterir. Çünkü dünyâda bu varlıkları yaratan Allah, ya bunları sırf zarara uğratmak, yâhut bun-

3.Duhân, 64/38-40.

4.Mü’minûn, 74/115.

5.Enbiyâ, 73/16-17.

lara fayda vermek veya ne zarar, ne de yarar vermek için yaratmıştır. Allah yaratıklarını, zarar vermek için yaratmış olamaz. Çünkü bu, O'nun rahmet ve keremine aykırıdır. Ne zarar, ne de yarar vermek için de yaratmış olamaz. Çünkü böyle bir şey, hem abestir, hem de yaratıkların tamâmen yok olmaları hâlinde bu ihtimâl söz konusu olabilir. Öyle ise tek ihtimâl kalıyor. O da Allah'ın, yaratıkları, kendilerine yarar vermek için yaratmış olmasıdır.

Bu dünyâda yaratıklar tam yarar göremez. Çünkü dünyâ ömrü kısadır. Dünyânın yararı az, zarârı çoktur. Az yarar için çok zarâra katlanmak hikmete uygun değildir. Dünyâda ızdıraplara katlananlar, haksızlığa, zulme uğrayanlar vardır. Şimdi bunlar sabırlarının karşılığını, zâlimler de zulümlerinin cezâsını görmezlerse Yaraticının adâleti gerçekleşmez. Bu adâlet dünyâda tam gerçekleşmediğine göre mutlakâ bunun gerçekleşeceği bir âlem vardır. Çünkü Allah, kâinatı boş yere değil, hikmetle yaratmıştır. Hikmet, bu adâletin gerçekleşeceği âhiret âlemini gerekli kılar. Allah kâfirleri, fâcirleri inanıp korunanlarla bir tutacak değildir. Öyle ise âhiret gerekir. Dünyâda çoğu kez kâfirler, zâlimler rahat eder, inanıp korunanlar ezilirler. Âhiret de olmazsa kâfirler, mü'minlerden üstün tutulmuş olur. Bu, Allah'ın va'dine, hikmet ve adâletine aykırıdır. Onun için âhiretin vukû'u muhakkaktır, bunda aslâ şüphe yoktur.

Hûd: 52/16'da sadece dünyâ hayatın zînetini isteyenlerin, âhirette ateşe girecekleri ve yaptıkları işlerin hep bâtıl olacağı, bir değer taşımaya-

cağı, kendilerine bir yarar sağlamayacağı vurgulanmaktadır.

﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ﴾

“Sonra o(ca)nlar, gerçek Tanrıları olan Allah'a döndü(rülüp götü)rülürler. Doğrusu hüküm, yalnız O'nundur; O hesap görenlerin en çabugudur.” (En'âm: 55/62)

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾

“Böyledir, çünkü Allah haktır, O'ndan başka yalvardıkları bâtıldır. Gerçekten ulu ve büyük olan, yalnız Allah'tır.” (Lokmân: 57/30, Hac: 88/62)

﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾

“Hak pâdişâh olan Allah, pek yücedir. O'ndan başka tanrı yoktur. O, Kerîm, Arş'ın sâhibidir.” (Mü'minûn: 74/116) âyetlerinde gerçek tanrının Allah olduğu, O'ndan başka du'â edilen, yalvarılan şeylerin bâtıl olduğu vurgulanmaktadır. Allah'tan başka tanrılara tapmanın hiçbir yararı yoktur. Çünkü O'ndan başka tapılan şeyler bâtıldır. Gerçek büyük ve ulu olan yalnız Allah'tır.

Mü'min: 60/5, Kehf: 69/56'da Nûh kavminin ve onlardan sonra gelen ulusların da peygamberlerine karşı koydukları, onları engellemeğe çalıştıkları, her biri, bâtıla dayanarak hakka karşı savaştıkları, fakat Allah'ın onları cezâlandırıp mahvettiği vurgulanmaktadır:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ

لَكِتَابٌ عَزِيزٌ (٤١) لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ (٤٢)

“Onlar, kendilerine gelen Zikr’i inkâr ettiler. Oysa o, öyle değerli bir Kitaptır ki ne önünden, ne de arkasından onu boşa çıkaracak bir söz gelmez. Hikmet sâhibi, çok övülen (Allah) tarafından indirilmiştir.” (Fussilet: 61/41-42)

Önceki âyetlerde, kâinât âyetlerini gerçek anlamından saptıranların, Allah’ın azâbına çarptırılacakları belirtilmişti. Bu âyetlerde de Allah’ın indirdiği vahiy âyetlerini inkâr edenler uyarılıyor. Bu Zikri yâni uyarı âyetlerini, yâhut kendilerine şân ve şeref verecek, kendilerini yükseltecek bu vahiyleri kabûl etmeyenler de Allah’ın azâbından kurtulamayacaklardır. Bu vahiyler azîz (çok yüce, gâlip, erişilmez, eşsiz) bir kitâptır. Ne bundan önce, ne de bundan sonra bunun sözlerini geçersiz kılacak, yanlış çıkartacak bir söz gelmemiştir ve gelmeyecektir. Bundan önce inen kitâplar bunun doğruluğunu gösterdiği gibi, bundan sonra da bunu yalanlayacak, yanlış çıkaracak bir kitâp gelmeyecektir. İçinde bulunanlar hep gerçektir, kuşkudan uzaktır. Sözleri birbirini destekler, çelişkili değildir. Bunu önyargılardan uzak olarak inceleyen insaflı insanlar bunun Allah sözü ve bir mu’cize olduğunu kabûl ederler. Bu insan sözü değildir. Hikmet sâhibi övülen Allah tarafından indirilmiş bir vahiydir.

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ﴾

يَخْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

“Yoksa ‘Allah’a yalan uydurdu’ mu diyorlar? Öyle bir durumda Allah dilese, senin kalbine mühür basar; bâtılı mahveder, hakkı sözleriyle yerleştirir. Kuşkusuz O, göğüslerin özünü bilir.” (Şûrâ: 62/24)

Bu âyette bâtil, vahyin karşısı olan uydurma sözlerdir. Hz. Muhammed’in, uydurma sözler söylemediği, ona gelen Kur’ân’ın, kendi sözü değil, Allah’ın indirdiği vahiy olduğu vurgulanmaktadır.

Nahl: 70/72’de, insanlara eşler, oğullar, yardımcıları, torunlar, dâmatlar veren ve onları güzel rızıklarla besleyen Allah olduğu halde nasıl hiçbir yararı olmayan bâtil, boş şeylere inanıp da Allah’ın ni’metine karşı nankörlük ettikleri, olumsuz soru biçiminde ortaya konuyor:

“Böyle iken onlar bâtila inanıp, Allah’ın ni’metini inkâr mı ediyorlar?” buyuruluyor.

﴿بَلْ نَقْدِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ﴾

“Hayır, biz hakkı bâtilin üstüne atarız da o onun beynini parçalar, derhal (bâtılın) canı çıkar. Allah’a yakıştırdığınız niteliklerden ötürü de vay siz(in hâliniz)e!” (Enbiyâ: 73/18)

Bu âyette Allah’ın, hakkı bâtilin üzerine atacağı; bâtila çarpan hakkın, onun beynini patlatıp canını çıkaracağı vurgulanmaktadır. Burada hak ve bâtil, canlandırılarak güçlü bir isti’âre-i tasrîhiyye yapılmaktadır. Ger-

çek karşısında bâtılın yok olacağı, İsrâ: 50/81, Sebe': 58/49'da da belirtilmişti. Ancak buradaki ifade, daha çarpıcıdır ve bu anlam, bir isti'âre şeklinde vurgulanmıştır. Bu husus, Ra'd Sûresinde de çarpıcı bir temsîl (benzetme) ile anlatılmaktadır:

﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حَلِيزَةٍ أَوْ مَنَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ﴾

“Gökten bir su indirdi de dere-ler kendi ölçüsünce (o su ile) çağlayıp aktı. Sel üste çıkan köpüğü taşıdı. Süs, yâhut eşya yapmak için ateşte yak (ıp erit) tikleri mâdenlerden de bunun gibi bir köpük (posa) oluşur. Allah, hak ve bâtılı böyle benzetme ile anlatır. Köpük yok olup gider. İnsanlara yararlı olan ise yeryüzünde kalır. İşte Allah, böyle güzel meseller verir.” (Ra'd: 87/17)

87/17: Hakkın yararlı, kalıcı; bâtılın bir süre üste çıksa da yararsız, gidici olduğu belirtilmek üzere şöyle bir misâl veriliyor:

Allah'ın yağdırdığı yağmurdan seller oluşur. Her derenin büyüklüğüne göre çağlayıp akan seller üzerinde köpük, çer-çöp belirir. Süs eşyası, kap kacak yapmak için altında ateş yakılarak eritilen mâdenlerin üzerinde de posa görülür. Gerek sel, gerek mâden üzerindeki köpük atılır, yok olur, selin hareketi zayıflayınca köpük dağılır, çer-çöp derenin kenarlarına yapı-

şır, geriye yararlı olan su kalır. Mâdenin tortusu atılır, yararlı olan cevher kalır. Yararlı olan köpük ve tortu değil, kalıcı olan su ve mâdendir. İşte hak karşısında bâtılın durumu da böyledir. Bâtıl bir süre hakkın üstüne çıkmış olsa da sonunda söner, gerçek ortaya çıkar. Gerçek kalıcı, bâtıl ise köpük ve tortu gibi geçicidir.

﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

“Hakka bâtıl elbisesi giydirerek bile bile hakkı gizlemeyin.” (Bakara: 92/42)

Bu âyetle, İsrâiloğullarına hitâben, Kur'an'ın gerçek olduğunu bildikleri halde hakkın üstüne bâtıl elbisesi giydirerek, yani hakkı bâtılın içine sokarak gerçeği gizlememeleri, doğru söylemeleri, gerçeği kabul etmeleri gerektiği anlatılmaktadır. Âl-i İmrân: 94/71'de de bu ma'nâ bir soru tarzında anlatılmıştır.

﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾

“Ki suçlular istemese de hakkı gerçekleştirsin, bâtılı da ortadan kaldırsın.” (Enfâl: 93/8)

Bedir Savaşının sebebini anlatan bu âyetle buyuruluyor ki: Allah, müslümanlara, Bedir zaferini nasîb etmiştir ki hakkı ortaya çıkarsın, bâtılı yok etsin. Elbette bu, kâfirlerin hoşuna gitmez. Fakat Allah, kâfirler istemese de hakkı gâlip getirir, hakkı savunanları üstün kılar.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا

تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿١٤٣﴾

“Ey inananlar! Mallarınızı aranızda bâtilla (doğru olmayan yollarla, haksız yere) yemeyin. Kendi rızânızla yaptığınız ticâret olursa başka. Canlarınızı da öldürmeyin. Doğrusu Allah, size karşı çok merhametlidir.” (Nisâ: 98/29)

Ribâ, kumar, rüşvet, gasb, çalma, hiyanet gibi hile yollarının hepsi bâtıldır. Bu tür yollarla para kazanmak harâmıdır. Yalnız kişinin çalışması, karşılıklı rızâyâ dayanan ticâret, hibe ve mîrâs yoluyla elde ettiği mal helâldir. Ticâretin meşrûluğu; karşılıklı rızâyâ bağlıdır. Aldatma bulunan ve aldatmanın farkına varıldığı zaman taraflardan birinin râzı olmayacağı ticâret meşrû değildir.

Tevbe: 113/34. âyette de haham ve râhiplerden birçoğunun, halkın mallarını bâtil yollarla yedikleri ve Allah yoluna engel oldukları belirtilmektedir. İnsanları hak yoldan saptıran haham ve papazlar, bu yeni Tanrı mesajına karşı çıkmaktadırlar. Çünkü havraların, kiliselerin ellerinde çok mal vardı.

Bugün de Hristiyan kiliseleri, korunç mâlî güce sahiptir. Avrupa'nın birçok zengin mağazası, kilisenindir. Lüks okullar, hastânelar, kilisenindir. Din adamları kilisenin serveti içinde yüzerler. Şimdi Avrupa lâiktir. Görünüşte dîn siyâset dışında kalmıştır ama gerçekte dînin siyâsette etkin rolü vardır. Kilise, istediği partiyi iktidâra getirebilecek güce sâhiptir. Papa'nın, 1979'da Polonya ve İrlanda'ya yaptığı görkemli ziyaretlerde milyonlarca insan kendisini görmek için yollara dizilmiştir. Bugünkü lâik Avrupa'da dîn

adaminın gücü bu ise, 14 yüzyıl önce onların rolü ne idi? O zaman dîn herşeye hâkimdi. Dîn adamı aynı zamanda yönetici idi veyâ yöneticiye yön veriyordu. Onun istediği olur, istemediği olmazdı.

Şimdi bu adamlar, Allah ile kul arasındaki vâsıtayı kaldıran İslâm'ı kabûl ettikleri takdirde kendi otoritelerini kaybedeceklerini, halktan bir fert gibi olacaklarını biliyorlardı.

Kurban, adak, da'vâyı halletmek, günâh bağışlamak gibi çeşitli vesilelerle halktan para sızdırıyorlardı. Hepsi değil ama çoğunluğu böyle yapıyordu. Bu gelir kaynaklarının elden çık-maması, i'tibârlarının sarsılmaması için kavimlerinin dînî durumunu aynen muhafazâyı uygun görmüşlerdir. İslâm'a karşı koymayıp kendi dinlerinde kalsalar, Kur'ân buna bir şey demez. Ama onlar böyle yapmamış, Hakk'ın nûrunu söndürmeğe kalkmış ve bunun için halkı kışkırtmışlardır.

İşte Tevbe: 34-35. âyetlerde haham ve papazların, bâtil yollarla halktan toplayıp yığdıkları o paraların, bir gün sâhiplerinin canlarına ateş olarak yapıştirılacağı bildirilerek böyle yapanlar uyarılmaktadır.

﴿أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً

مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٤٤﴾

“Yâhut: “(Ne yapalım) daha önce babalarımız (Allah'a ortak koştı, biz de onlardan sonra gelen bir nesil old(uğumuz için öyle yapt)ık. (Gerçekleri) İptâl edenlerin yaptıkları yüzünden bizi helâk mı ediyorsun?” demeyesiniz diye (sizin Rabbiniz olduğum hakkında sizleri şâhid tutmuş-tuk).” (Arâf: 39/173)

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فَخِصِّي بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾

“Andolsun Biz, senden önce de elçiler gönderdik. Onlardan kimi-ni sana anlattık, kimini de anlatmadık. Hiçbir elçi, Allah’ın izni ol-madan bir mu’cize getiremez. Al-lah’ın emri geldiği zaman hak yerine getirilir ve işte o zaman (Al-lah’ın âyetlerini) boşa çıkarmağa uğraşanlar, hüsrâna uğrarlar.” (Mü’min: 60/78)

﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُومَعِدُ يَخْسِرُ الْمُبْطِلُونَ﴾

“Göklerin ve yerin mülkü Al-lah’ındır. O sâ’at başladığı gün, işte o gün (Allah’ın âyetlerini etki-siz bırakmağa çalışan) iptalciler hüsrâna uğrayacaktır.” (Câsiye: 65/27)

﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَكِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾

“Andolsun biz bu Kur’ân’da in-sanlara her çeşit misali getirip an-lattık. Onlara bir âyet getirdiğin zaman inkâr edenler: “Siz (ge-le-neklerimizi) iptal edenlerden baş-ka bir şey değilsiniz.” derler.” (Rûm: 84/58)

Allah’a ortak koşanlar, Hz. Mu-hammed’in çağrısından rahatsız olu-yor ve onun, Allah’ın birliğini açıkla-yan kanıtları, okuduğu âyetleri duyun-

ca cevap vermekten âciz kalıyorlar, an-cak onu ve arkadaşlarını geleneklerini çiğneyen, yıkan kimseler olarak görü-yor, bundan dolayı onlara iptâlcı di-yorlardı. “Siz, bizim dînimizi, gelenek-lerimizi yıkmaya çalışıyorsunuz, bizi atalarımızın yolundan ayırmak isti-yorsunuz.” diyorlardı. Taklitçi, gele-nekçi çoğunluk her zaman, yeni fikirler karşısında böyle yapmıştır ve böyle yapmaktadır.

Şimdi bu âyetlerden anlıyoruz ki gelenekçi topluma göre, yenilikçi ve inkılâpçı olanlar iptâlcidir, çünkü bâtil şeyleri ortadan kaldırıp yeni değerler oturtmak, yeni düzen kurmak iste-mektedirler. Büyük fikir sâhiplerine, inkılâpçılara göre de gelenekçiler ip-tâlcidir, çünkü onlar, getirilen gerçek değerleri tanımamakta, onların yok edilmesine çalışmaktadırlar. Gerçek şudur ki: Hangi çaba vahye, bilime da-yanıyor ise onu destekleyenler ve ya-yanlar muhikk(gerçekçi, hakkı yer-leştiren, doğru yolda giden)lerdir. Han-gi çaba zanna, geleneğe dayanıyor, vahye ve bilime aykırı düşünüyorsa onu yayanlar da muhtil(bâtıl üzerinde, yanlış yolda)dırlar. Elbette Hz. Mu-hammed, hak yolda olanların önün-dedir, çünkü onun söyledikleri, kendi düşüncesinden veya çevresinden değil, vahiyden kaynaklanmaktadır. Yoksa o, tahsîl ile bir şey öğrenmemiştir:

﴿وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّ بِيَمِينِكَ إِذًا لَرَّتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾

“Sen, bundan önce bir Kitâb okumuyordun, elinle de onu yazmıyorsun. Öyle olsaydı o zaman (Allah’ın sözlerini boşa çıkarmaya çalışan) iptalciler, kuşkulanırlardı.” (Ankebût: 85/48)